

XITATIMENDE XA VUHANGALASAMAHUNGU

SARS yi Hetisa Vutshamaxitulu bya WCO bya Xivono, ku Vumba Vumundzuku bya Khasitomo bya Xibalo

1 Mawuwani 2025, Brussels – Vukorhokeri bya Xibalo bya Afrika-Dzonga (SARS), lebyi rhangeriweke hi Khomixinara Edward Kieswetter, byi hetisile nkarhi wa malembe mambirhi ma cinco tanihi Mutshamaxitulu wa Nhlangano wa Khasitomo wa Misava (WCO) enkarhini wa Tisexini ta Huvo ya WCO ta vu 145/146 eTihofisinikulu ta WCO eBrussels. Leti nghanerileweke hi ku tlula 400 wa vayimeri ku suka eka vulawuri lebyi nga swirho bya 186, laha kun'we va fambisaka 98% wa nxaviselano wa misava, tisexini ti funghile nkarhi wa nkoka eka Khasitomo ya misava. Tisexini leti ti khomiwile kun'we na tihlengeletano ta vu 92 ta Khomixini ya Pholisi na Ntlawa wa Ntsundzuso wa Sekithara ya Phurayivhete. Minghenelelo ya matlhelo mambirhi ya xiyimo xa le henhla yi yile emahlweni yi tiyisa vurhangeri bya SARS eku tlakuseni ka mfambiso wa nxaviselano na vuhlayiseki misava hinkwayo.

WCO: Ku Fambisa Nxaviselano wa Misava hi Ntirhisano

Leyi simekiweke hi 1952, WCO i nhlangano wo sungula wa nhlangano wa le xikarhi ka mifumo mimbirhi na ku tlula lowu nyiketeriweke eku ndlandlamuxeni ka vuswikoti na mpfuno swa Khasitomo. Swirho swa yona swa 186 swi ringanisa nsindziso na mfambiso ku sirhelela mindzilekano, ku lwa na nxaviselano lowu nga riki enawini, no fambisa ku humelela ka ikhonomi. Huvo ya WCO, nhlangano wa yona wa le henhla wo endla swiboho, yi veka endlelo ra qhinga ra vulawuri ra Khasitomo misava hinkwayo. Ehansi ka vutshamaxitulu bya Khomixinara Kieswetter (2023-2025), WCO yi amukerile xivono xo tiya xa ntumbuluko wa Khasitomo wo tlhariha, ximodeni, lebyi phakeleke mivuyelo yo vuyerisa ku fikelela swikoxo swa misava leyi cincaka hi xihatla.

Magoza na swa Qhinga na Nkucetelo wa Misava

Tisexini ta Huvo ta 2025 ti tekile Kungu ra Qhinga ra 2025-2028 ra WCO, mepe wa ndlela lowu kongomisaka eka thekinoloji, nkondzelelo, na nkatso. Matshalatshalakulu lama katsiweke:

- **Phurogireme yo endla Ximodeni ya WCO:** ku ndlandlamuxa mfumo na vuswikoti bya Matsalana ku tirhela swirho hi ndlela yo antswa.
- **Swiyimo swa Rimba ra SAFE:** ku sirhelela mphakelo wa tinhundzu na vukorhokeri lokohiletlhelo swi olovisa nxaviselano lowu nga enawini.
- **Kungu ra Xiendlo ra Mindzilekano ya Vunyeta:** ku pfala mikhumbeko, ku lwa na nxaviselano lowu nga riki enawini eka swifundza swa nxungeto wa le henhla.
- **Kungu ro Tirha ra Ndzinganano wa Rimbewu no Hambanahambana:** ku tlakusa nkatso exikarhi ka Khasitomo ya Rixaka.
- **Vulawuri bya eCommerce:** ntshamiseko eka ntlakuko eka nxaviselano wa xidijitali.
- **Mindlandlamuxo ya Sisiteme leyi Twananisiweke:** ku antswisa ntlawahato wa nxaviselano wa misava mayelana na ndzulamo.
- **Vonelo ro Aka Tshaku:** ku longisa swirho hi switirho swo lwa na mitlhonthlo ya ximodeni.

Eka marito ma yena mo pfala eka Sexini ya Huvo ya WCO hi ti 28 Khotavuxika 2025, Khomixinara Kieswetter u anakanyile eka xihatla xa matshalatshala lama: "Hi yime emahandzeni ya tindlela, na mitshikelelo ya tipolitiki ta ndhawu, mikavanyeto ya maxelo, na nxaviselano lowu nga riki enawini lowu ringaka nkondzelelo wa hina. Hi le tlhelo, Khasitomo yi tshama yi ri longo ra nxaviselano wo sirheleleka, wo katsakanya. Kun'we, hi le ku akeni ka mabuloho lama hlanganisaka tiikhonomi no sirhelela vaaki". Khomixinara u komberile vutihlamuleri bya nhlengelo, ku hlohlotela swirho ku "hlayisa ntokoto wa hina lowu averiweke ku tumbuluxa vaaki va Khasitomo lava nga va xihatla, vo katsakanyiwa no lulamela vumundzuku".

Vurhangeri byo Cinca (2023-2025)

Nkarhi wa Khomixinara Kieswetter wu hlamuserile hi vuntshwa WCO tanihi nhlango lowu languteke emahlweni, ku va nghwazi ya xidijitali, nkatso na swinakulobye swa vaaki na phurayivhete. Ku humelela ka nkoka ku katsa:

- **Mihundzuluxo ya swa Mavandla:** ku olovisiwa ka mfumo, cinco wa vurhangeri lebyi humeleleke, na ku xaviwa ka hofisikulu ya nkarhi hinkwawo ya Brussels.
- **Xivono ta Qhinga:** ku tirhisiwa ka Kungu ro endla Ximodeni, ku kongomisa eka mikongomelo ta Thekinoloji na Vuantswisi, Khasitomo ya Rihlaza, na Mfumo na Vutihlamuleri.
- **Ntshikelelo wa Misava:** ku tlakusa xiave xa Khasitomo eku fambiseni ka switirhiswa swa laha tikweni na nhluvukiso wa nkarhi wo leha, leswi seketeriweke hi ntirhovuhleketi wa le Afrika wa Ubuntu – leswi avelaka vutihlamuleri na nseketelo wo fana.
- **Nghenelelo wa Xirho:** ku hlayisa vumbano wa xidipulomati ku tlakusa marito mo hambanahambana.

Ku anakanya mayelana na nkarhi wa yena, Khomixinara u vurile, "Ku vile nxiximo ku tirhela vaaki lava va khinkhi. Mihumelelo ya hina ya nhlengelo – ku suka eka ku endla ximodeni ku ya eka nkatso - ku kombisa matimba ma ntwanano. A hi yiseni emahlweni fambelo leri, ku tiyisisa leswaku Khasitomo yi tshama yi sindzisela vukahle bya misava". Vurhangeri bya yena byi phakerile ku humelela ko khomeka, loku siyaka ndzhaka ya nkondzelelo na vuantswisi.

Afrika-Dzonga ri Hlawuriwa tanihi Xandla xa Mutshamaxitulu wa WCO Vuxa bya le Dzongeni wa Afrika

Hi ti 30 Khotavuxika 2025, Afrika-Dzonga ri hlawuriwile hi ntwanano tanihi Xandla xa Mutshamaxitulu wa WCO xifundza xa le Vuxa bya le Dzongeni wa Afrika, ku sungula hi ti 1 Mawuwani 2025. Tanihi xiphemu xa swifundza swa ntsevu swa WCO, SARS yi ta fambisa cinco wa xidijitali, mfambiso wa xibalo, ku endliwa ximodeni ka Khasitomo, na ntirhisano wa xifundza, ku tiyisisa vutinyiketeri bya yona eka mfumo na ku yiseka emahlweni loku pfunaka.

Mitwanano ya Matlhelo Mambirhi ya Matimu

Ematlhelo maTisexini ta Huvo, SARS yi fojarile swinakulobye swa matimba swinene:

- **Malulamiso mo Lemuka mo Fana:** ma sayiniwile na United States (Xinakulobye xa Nxaviselano xa Khasitomo ehenhla ka Vutherorisi); HMRC ya United Kingdom na

CBIC ya India ehansi ka Phurogireme ya Mutirhisi wa Ikonomi loyi a Pfumeleriweke wa SARS. Ntwanano wo Lemuka wo Fana lowu sayiniweke na United States i wo sungula eka rixaka ra Afrika, naswona wu seketela nhlawuleko wa matirhelo ma SARS lowu kotisaka varhumelatinhundzu va le Afrika-Dzonga ku fikelela makete wa U.S. hi xihatla lexikulu na vuhlayiseki.

- **Memorandamu ya Ntwisiso:** yi sayiniwile na Ndzawulo ya Khasitomo na Ekisayizi ya Hong Kong mayelana na ntirhisano wa le kusuhi.
- **Ntwanano wa Ntirhisano:** wu hetisiwile na China Xiamen District (GACC) ku fambisa tiphurosese ta Khasitomo.

Mitwanano leyi yi ndlandlamuxa vuswikoti bya nxaviselano, ku tsema tihakelo, no antswisa vuvonikeri, ku vuyerisa vatundzi va misava, varhumelatinhundzu, na tiikhonomi.

Xivono lexi Hlanganisiweke eka Nxaviselano wa Misava

Eka ku angula ka yena ko pfala, Khomixinara Kieswetter u seketerile ntirho wa vurhumiwa wo hlanganisa wa WCO: "Mindzilekano yi nga avanyisa, kambe Khasitomo ya hlanganisa – ku hlanganisa tinxaka, ku sirhelela miphakelo ya tinhundzu na vukorhokeri no hlayisa ku humelela. A hi tshameni hi tiya eka xikongomelo lexi". Marito lama ma hlayisa vutinyiketeri bya SARS eka ntumbuluko wa Khasitomo wo katsakanya, wo tiyisela lowu fambisaka nkulo wa nkarhi wo leha.

Mivuyelo ya vhiki yi xaxametiwele na Xivono na Xikongmelo xa Qhinga xa SARS, lexi tiyisisaka xiave xa yona tanihi murhangeri wa misava. Tanihiloko Khomixinara a hetisile, "Ntirho wa hina vhiki leri wu andlarile masungulo mo hlayiseka, lama hlanganisaka misava swinene. Kun'we, hi ta ya emahlweni hi cinca Khasitomo ku vuyerisa hinkwavo".

Hi khomanisa Anekijara ya 1 mayelana na vuxokoxoko hi xitalo.

Mayelana na vuxokoxoko hi xitalo, u komberiwa ku tihlanganisa na SARSMedia@sars.gov.za

MAKUMU